

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 545. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm02-shoot-idm139964405745856/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

som har seet Bierglande, maa gienkiende dem her*. Og Gr. Bøstrup skriver 1808 i sin Bog „Agordyrkningens Tilstand i Danmark“ (V 219) om Vejle Amt: „Dette Amt er fortrinlig godt. Den største Deel deraf har en god Jordbund, er vel forsynet med Skov, vel befolket, og af Bondestanden ere de Trefjerdedele Selveiere“. — P.-M. har uden Tvivl været personlig kendt paa Vejleegnen; han kan saaledes i sin Barndom have besøgt sin Faders Søster Inger Marie († 1828), som var gift med Johan Henrik Selmer († 1831), fra 1803—1820 Amtmand over Vejle Amt.

Side 11 Linje 8: *Dør, hvor paa Kortet man seer toends Prækker* heraf lader sig naturligvis Adam Homos Fødested ikke bestemme. Af Side 33 Linje 24 fremgaar det imidlertid, at Horsens Landevej gaar gennem Sognet og kan ses fra Degnens Have. Landsbyen ligger altsaa nord for Vejle Fjord. Selvom der næppe er tænkt paa nogen bestemt, kan de i Forhold til Fjorden højtliggende Kirker Engom og Davaard samt Herregaarden Thsbæk nede ved Fjorden omgivet af Skov have dannet Baggrunden for den udførlige Skildring af Adams Barndomsegn i *Sids* Sang.

Side 11 Linje 31: *Hjemmegjort, af egne Faar* Faareavl var i P.-M.'s Barndom i stærk Fremgang i Jylland og ikke mindst i Vejleegnen (se G. Dalgas, *Vejle Amt*, 1826, Side 165). — Adam Homos Fader driver, som de fleste Landsbypræster paa den Tid, selv Præstegaardsjorden. Landbruget gav dengang saavel Husbonden som Husmoderen adskilligt mere at tage Vare paa end nu til Dags, idet man f. Ex. ikke alene selv slagtede, bagte og bryggede, men ogsaa for en stor Del selv tilvirkede sine Klæder.

Side 11 Linje 33: *tilhuse* = hjem, se Anm. til 1ste Binds Side 68 Linje 36.

Side 12 Linje 5: *Vindvær* om denne Form se Anm. til 1ste Binds Side 29 Linje 3.

Side 12 Linje 11: *Pult* dengang var det alm., at man skrev staaende ved en Pult (P.-M. arbejdede selv paa denne Maade).

Side 12 Linje 13: *Lig Hyrdarne* se Luk. 2, 8—20 (Juleevangeliet).

Side 12 Linje 15: *Gestalt* Skikkelse (om de tyske Laansord med Forstavelsen *ge-* se Anm. til 1ste Binds Side 20 Linje 17).

Side 12 Linje 26: *Mortensdagen* den 11te November.

Side 12 Linje 27—28: *i Christenkaaben | Og med en Huse, guldbrodeert og grøn* Christenkaaben er Daabskjolen (ogsaa kaldet „Kristentøjet“); den havde alm. Form af en Pose („Kristenposen“) og var paa Forsiden meget pyntelig (med rødt Kors over Brystet eller med paasjede gyldne Baand, Sijerner, Englehoveder o. s. v.) [Afbildning hos F. L. Grundtvig, *Livet i Klokkergaarden*, 1809, Side 59]. Til Daabskjolen hørte en Huse, der ogsaa var smykket f. Ex. med Sølv eller guldrøvet Tøj [Afbildning smst.]; naar den her er grøn, er det naturligvis, fordi grønt er Haabets Farve.

Side 12 Linje 38: *Canapee* (fransk) „Løjbænk, Sofa“.

Side 12 Linje 15: *dine Løjer*; ret uvirkeligt: et Barn paa 1½ Maaned gør ikke Løjer (P.-M. havde selv ingen Børn).

Side 14 Linje 11: *en lille Skrædder* = en lille Umulighed (Skrædderne har fra gammel Tid alm. været Genstand for Spot og Haan, se H. F. Feilberg, Bidrag til skræddernes saga, i *Dania I og III*).

Side 14 Linje 14: *Jordens Salt* Jesu Ord til Apostlene (Matth. 5, 13): „I ere Jordens Salt“.

Side 14 Linje 16: *et Markets Barn* = en Forbryder.

Side 14 Linje 20: *Nattens Lømpen* spøgefuldt Omskrivning for: Stjernerne (sml. Anm. til 1ste Binds Side 23 Linje 2).

Side 14 Linje 23—24: *Paa dette Tegn, saa fast hun monns bygge; | Thi samme Stund hun bød for Børnets Lykke* efter den gamle Tro, at naar man i det Øjeblik en Stjerne „falder“ udtaler et Ønske, vil det gaa i Opfyldelse.